

Interview met Mensport & Showpaard

Vierspanmenner Hans Heus (60) blaast misschien niet hoog van de toren, maar dat betekent niet dat hij niet weet waarover hij het heeft. Hans Heus deed in de loop der jaren met zijn vierspan mee aan vier Europese kampioenschappen en vier Wereldkampioenschappen, waarvan de laatsten het EK in Exloo 2023 en het WK in Szilvasvárad dit jaar waren. Hans is een paardenmens puur sang, maar wat is zijn grote drijfveer? We gingen bij hem langs in Eerbeek voor een kop koffie en een goed gesprek!

Doordat Hans sinds zijn vijftiende levensjaar bezig is met de africhting van menpaarden en sinds 1989 de wedstrijdspan beoefent, heeft hij de sport zien evolueren tot wat het vandaag de dag is. “Ja, het is niet meer te vergelijken met de jaren ’80. Mijn ouders hadden niets met paarden, zij waren druk met de BMW-garage die ze runden.”

“Ik ben als klein jongetje begonnen met het meehelpen op een boerderij en bij Manege Midden Heuven in Rheden. Hier reed in die jaren Sem Groenewoud met zijn vierspan, daarna ben ik bij Daan Modderman terecht gekomen. Van hem heb ik vrijwel alles geleerd; van onder het zadel rijden tot de overstap naar het mennen toen het rijden niet meer ging vanwege mijn heup. Van hem heb ik geleerd hoe paarden te houden, hoe te trainen en hoe het beste in hen naar boven te halen. Ondanks dat ik al jaren vierspan rijd kan ik nog altijd net zoveel genieten van één paard voor de wagen als dat er vier voor staan. Ik ben alleen niet echt iemand die alle kampioenschappen en bijbehorende resultaten uit mijn hoofd weet. Mijn vrouw zat afgelopen zomer op de tribune in Szilvasvárad tijdens de vaardigheid toen er werd omgeroepen dat ik vijf EK’s heb gereden en dat het mijn vierde WK was. Ze was er verbaasd over, telde het na en het bleek te kloppen! Ja, zo weinig zijn wij daarmee dus bezig!”

Genieten van het proces

“Ik geniet eerlijk gezegd ook veel meer van de trainingen en het proces van de paarden in het span, dan dat ik geniet van de wedstrijden. Zo reed ik dit jaar aan het eind van het seizoen op de nationale wedstrijd in Hengelo. Mijn vrouw vroeg toen of ik uitkeek naar de wedstrijd, maar dat deed ik niet echt. Nee, ik reed die wedstrijd omdat ik vond dat mijn nieuwe paard het verdiende om op zo’n wedstrijd een goede ervaring op te doen.”

“Ik train af en toe bij Koos de Ronde en had hem daar natuurlijk ook door wat hindernissen kunnen sturen, maar dat is anders dan een wedstrijd. Het doel van de wedstrijden is voor mij vaak dat ik mijn paarden verder in de opleiding kan brengen en het span kan verbeteren. Ik rijd de wedstrijden niet voor de resultaten achteraf, daar ben ik niet zo mee bezig. Natuurlijk heb ik veel plezier in de wedstrijdspan en ga ik voor het beste resultaat, anders houd je het nooit zo lang vol! Maar de oneindige puzzel die bij het vierspanrijden hoort, dat vind ik het allerleukste wat er is. Ik hoor regelmatig dat mensen aan de zijkant precies weten hoeveel ballen bepaalde verschuivingen binnen het klassement teweeg kunnen brengen.”

Hans vliegt zulke opmerkingen vaak scherp aan. “Ik zeg dan vaak: ‘Ik heb nog nooit gehoord dat er op een menwedstrijd een Volvo te winnen is!’ Nee, ik rijd liever een fijne wedstrijd dan dat ik me druk maak om het resultaat en vervolgens een prijs in de vorm van een zweep win.”

Daan Modderman

Hans kwam dus in aanraking met de paardensport via mensportpionier Daan Modderman. “Hij zat in De Steeg, ik ging er bijna dagelijks naartoe en kreeg dan les onder het zadel of voor de koets, we reden ritten voor een stalhouderij uit Velp en deden bruiloften, uitvaarten of andere gelegenheden. Daarnaast hielp ik met de verzorging van de paarden. Ik kan me nog herinneren dat we ooit voor een trouwerij een paar uur moesten rijden met een mooie koets, daar haalden we het bruidspaar op om hen vervolgens binnen een half uur naar de plaats van bestemming te brengen. Ja, daar reden we dan vlot vier uur voor heen, en daarna weer terug. De uitvaartkoets ging altijd in stap, want die wagen is er niet voor gemaakt om mee te draven! We vertrokken op zo’n dagen vaak voor zonsopkomst en waren pas na zonsondergang weer terug op stal. Voor de paarden stelde het trouwens niet veel voor, die werden stokoud ondanks het werk dat ze deden!”

Maar er is tussen nu en 1989 natuurlijk een hoop gebeurd binnen de sport. “Veelal positief hoor, maar de vierspansport is wel een stuk exclusiever geworden. Zo kon ik twintig jaar geleden bijvoorbeeld nog een nieuw paard in het span meenemen op wedstrijd, gaandeweg raakte je daarmee dan beter afgestemd. Maar doordat het niveau nu een stuk hoger ligt, moet ik, voordat ik het paard meeneem op wedstrijd, ermee kunnen lezen en schrijven. Je bent minimaal een jaar bezig met een paard voordat je precies weet wat je eraan hebt, ook binnen de vierspansport. Daarnaast was de mensport in het begin een echte duursport met vijf trajecten. Inmiddels zijn dat er natuurlijk nog maar twee en als er een warming-up is tijdens de marathon is er maar één traject. Ik heb geluiden gehoord dat ze er nu naar aan het kijken zijn of ze het ene overgebleven traject ook kunnen veranderen, zodat alleen de tijden in de hindernissen tellen. Dan hoef je dus echt alleen maar in de hindernissen te knallen. Het wordt dan een explosieve sport in plaats van een duursport! Ik vind dat we daarin niet moeten doorslaan, dat we er voorzichtig mee moeten zijn om zulke wijzigingen door te voeren. Natuurlijk moeten de paarden ook in hindernis zeven en acht energie en werklust hebben, maar ik vind dat ook een kwestie van je paarden goed kennen en kunnen doseren in de hindernissen. Al vind ik wel dat de sport kwalitatief gezien vooruit is

gegaan hoor! Maar dat betekent dat er dus ook aan strengere randvoorwaarden voldaan moet worden, in de zin van kwaliteit van de paarden, trainingsuren, management en overige investeringen. Het maakt de sport aan het eind beter en fijner om naar te kijken, maar het betekent ook dat het exclusiever wordt. Denk maar aan enkele Nederlandse topmenners die er de laatste twee jaar mee gestopt zijn omdat het voor hen niet meer te organiseren was. De sport wordt dus beter en het niveau wordt hoger, maar wel exclusiever.”

Stichting Het Geldersch Vierspan

Vanaf het begin in 1989 heeft Hans de sport samen met zijn vrouw Anne-Marie georganiseerd en bekostigd. Van enkele jaren nationaal tandem rijden naar de vierspansport vanaf 1994. Om de sport te kunnen blijven bekostigen hebben zij in 2003 de stichting Het Geldersch Vierspan opgericht. “Voordat de stichting daadwerkelijk in het leven geroepen werd heb ik contact opgenomen met Mark Weusthof. Hij had toen al zijn stichting Het Twents Vierspan. Ik heb hem gevraagd hoe hij zijn stichting had opgericht, wat hij terugdeed voor sponsors en hoe hij dat vervolgens in stand hield. Ik ben super dankbaar dat ik nu, meer dan 22 jaar later, nog steeds sponsors en bestuursleden heb binnen de stichting die er al vanaf het begin af aan bij zijn.”

Hans koos er bewust voor om niet in zee te gaan met één grote ‘hoofdsponsor’. “Dat vond ik niets, ik vond het te veel risico met zich meebrengen. Want wat als die hoofdsponsor na een tijdje besluit ermee te stoppen? Nee, ik doe het met veel verschillende sponsors die misschien iets kleinere bedragen of diensten aanbieden. Al is alles natuurlijk relatief. Ik doe het denk ik met de financiële middelen waar veel vierspanrijders het niet voor zouden doen, of waarvan sommigen alleen op vakantie zouden gaan. Van de ene kant is het een beperking, maar aan de andere kant is het ook onze kracht. We hebben tot op de dag van vandaag alles op onze eigen manier gedaan, zowel onze manier van trainen als het besluiten welke wedstrijden we elk jaar rijden bijvoorbeeld. We beslissen alles helemaal zelf, dat is voor ons ook veel waard.”

Bijzondere koetsen

Want met één of twee goede paarden aan je span toevoegen ben je er nog niet. “Nee, het gaat ook om de hele organisatie er omheen. Hoeveel uur kun je in de training stoppen? Hoe veel tijd is er binnen het team om naar het buitenland te gaan en hoe wordt de reis bekostigd? Vorig jaar zijn we in Windsor geweest. Een geweldige wedstrijd, ik zou er zo weer heen gaan. Maar het kostenplaatje en de tijdsinvestering van het team en mezelf moet daarop ook afgestemd zijn.”

Naast dat Hans zich zeer goed staande houdt tussen het grote geweld binnen de internationale vierspansport, werkt hij als inspecteur Dierenwelzijn, geeft menlessen, traint zijn eigen paarden én rijdt nog altijd ritten voor begrafenis, bruiloften of andere partijen. “Met alleen de stichting ben ik er nog niet. Daarnaast heb ik enkele hele bijzondere koetsen overgenomen zoals de begrafenisskoets van Daan Modderman, enkele authentieke landauers en ik rijd enkele keren per jaar met de Private Coach van studentenvereniging Ceres uit Wageningen.

Nuchter & werkwillig

Hans ziet het liefst nuchtere en werkwillige paarden. “Eentje die kan schakelen, maar wel nuchter blijft. Ik heb in het verleden ook met tuigpaarden gewerkt, maar ben toch echt wel meer van de warmbloeden. In mijn ogen zijn tuigpaarden moeilijker. Óf ze willen het werk niet voor je doen óf ze doen juist alles voor je en gaan daarmee over hun grenzen. Dan werkt het uiteindelijk alsnog in het nadeel van de menner. Ik zie het liefst warmbloeden met ruimte in de bewegingen, die willen werken en waarop je kunt rekenen, maar die tegelijkertijd nuchter blijven. Ik wil dat ze veelzijdig zijn en fijn af te richten, ook omdat ik er natuurlijk de ritten met de bijzondere koetsen mee rijd. Natuurlijk zijn ze lang niet allemaal bomproof als ze hier komen, maar ze moeten wel naar je willen luisteren. Zo haal ik met de paarden bijvoorbeeld elk jaar Sinterklaas binnen in een dorp hier in de buurt. Dan komt de fanfare vaak rakelings voorbij de voorpaarden lopen. Ik kan dan niet elk paard op die positie zetten hoor, maar ik heb er genoeg die dan braaf blijven staan!

Dat moet ook wel, met al die mensen en kinderen er omheen op zo'n moment. Maar ik heb niet een compleet ander span voor de wedstrijden hoor, ze kunnen het allemaal beide!”

“Het paard waarmee ik op de foto sta bovenaan dit artikel bijvoorbeeld heeft Z gesprongen, is Z-dressuur, loopt in mijn internationale span en gaat mee met de ritten! Alleen het paard van mijn vrouw span ik niet in voor de ritten, dat is de uitzondering op de regel, haha!” In 2006 voerde Hans een grote spanwisseling door. “Ik was toen op een donderdag bij koetsenbouwer Van den Heuvel geweest. Henry vroeg toen of ik een vierspan paarden wilde, hij wist iets te koop staan. Mijn eerste reactie was ‘nee joh’, maar toen ik er iets langer over nadacht kon ik het eigenlijk wel gebruiken. Het span stond in Frankrijk en bestond uit vier Franse dravers en een Duits rijpaard. Ik ben de zondag erna direct daarheen gegaan en heb toen samen met een sponsor het hele vierspan gekocht. Drie van die Franse dravers hebben jarenlang en zeer succesvol in mijn span gelopen, dat waren hele fijne dieren. Met hen reed ik destijds ook mijn allereerste internationale menwedstrijden.”

Wegkomen uit hokje

We vragen Hans hoe hij kijkt naar de toekomst van de vierspansport. “Ja, ik wist dat die vraag ging komen, haha! Er is de afgelopen jaren veel veranderd, in positieve zin. Wat ik echter lastiger vind, is dat er tegenwoordig bedrijven zijn die geld verdienen met het zeer actief opsporen en uitvergroten van dierenleed. Ik ben de laatste die ontkent dat er dierenleed is in deze wereld, maar dat er een verdienmodel achter zit om ‘mogelijke problemen’ voor het daglicht te halen, dat vind ik fout. Het is vandaag de dag bijna een zelfstandige industrie geworden waarin veel geld in om gaat. Maar dit staat natuurlijk los van de sport inhoudelijk. Het is iets waarvan we ons bewust moeten zijn, waarop we scherp moeten zijn en waarvoor het belangrijk is dat we een goed en transparant verhaal te vertellen hebben.”

“Als we het hebben over de sport inhoudelijk, dat vind ik het lastig dat je bij de vierspannen ziet dat de dressuur ontzettend zwaar meetelt in het eindresultaat. Natuurlijk zijn er over het algemeen rijders die betere dressuurproeven rijden dan anderen, maar ik heb soms het gevoel dat mensen die in de zestig strafpunten rijden, maar moeilijk die score kunnen verbeteren. Ik kan me herinneren dat ik in het verleden een heel goed dressuurpaard had aangeschaft en die voorop had gezet. Na vier of vijf wedstrijden met dat paard in het span zag je toen al mijn dressuurscores verbeteren. Het span verbeterde en dat werd opgemerkt door de juryleden. Ik heb nu soms het idee dat veel rijders de stempel die ze hebben door het oog van de jury nauwelijks kwijt kunnen raken. Jammer, want er is soms meer verschil tussen de proeven dan dat terug te zien is in de punten en aan de top vind ik dat soms andersom. Ik denk dat de moeilijkheid om weg te komen uit het hokje waarin je zit, de zwakste schakel is binnen de vierspansport.”

Warm hart

Alsof Hans al niet druk genoeg is, was hij dertig jaar lang bestuurslid bij de vereniging Samengestelde Wedstrijd Mensport, dat later fuseerde met de KNHS. “Ik heb de mensport altijd een warm hart toegedragen en doe dat nog steeds, maar ik vond dat ik over mijn houdbaarheidsdatum heen was. Soms is het goed om iets over te dragen aan anderen, om dat niet meer per se te willen doen. Datzelfde geldt denk ik ook voor het vierspanrijden, maar zolang ik nog mee kan met de rest wil ik het graag blijven doen. IJsbrand Chardon is volgens mij nog een paar jaar ouder dan ik, dus ik denk dat ik nog wel even mee kan. Maar er gaat natuurlijk een tijd komen dat het een keertje klaar is. Zulke beslissingen zijn natuurlijk ook afhankelijk van mijn vrouw Anne-Marie en de medewerking van het hele team om ons heen, zoals grooms en

sponsors. Al hoop ik dat het nog even duurt hoor! Ik heb er nog steeds super veel plezier in om mijn span steeds beter voor elkaar te krijgen.”

Bron: **MenSport & Showpaard**

Tekst: Meike Paridaans | Foto's: Sanne Klerk & Krisztina Horváth